

31.05.2024

Museonjohtaja

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
PL 913
00101 HELSINKI

Helsingin kaupunginmuseon lausunto kajoamislupahakemuksesta kiinteään muinaisjäännökseen Malmin Lallinkuja 8a ja 8b kiinteistöissä

HEL 2024-007200 T 11 03 01

Museovirasto on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta lausuntoa Asunto-osakeyhtiö Helsingin Lallinkuja 8a ja Marjo-Riitta Ekengrenin kajoamislupahakemuksesta kiinteään muinaisjäännökseen, joka sijaitsee Helsingin Malmilla kiinteistöjen 91-38-83-26 (Lallinkuja 8a) ja 91-38-83-27 (Lallinkuja 8b) alueilla. Lallinkuja 8a kiinteistön omistaa kolmen hengen asunto-osakeyhtiö ja Lallinkuja 8b:n omistaja on yksityishenkilö. Alueella on voimassa oleva asemakaava nro 5111, joka on vahvistettu 1964. Asemakaavassa ei ole suojelumerkintää kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Kiinteä muinaisjäännös

Kiinteistöillä sijaitsee osa muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamasta kiinteästä muinaisjäännöksestä: Tukikohta XI:1 (Ala-Malmi), jonka tunnus on muinaisjäännösrekisterissä 1000013429. Kohde on ensimmäisen maailmansodan aikainen linnoitettu puolustusasema, joka on alun perin sijainnut Niinimäentien lounaan puoleisella mäellä kolmen hehtaarin alueella. Linnoitteet ovat osa pääkaupunkiseudulle 1914–1918 rakennettua Viaporin linnoituksen maarintaman puolustusketjua ja kuuluvat sen uloimpaan puolustuslinjaan. Puolustusaseman XI:1 linnoitteita on näkyvissä enää lähinnä Lallinkujan eteläpuolella sijaitsevassa puistossa, jossa on myös kallioon louhittu luola, sekä Lallinkuja 8a kiinteistön pohjoisreunalla. Muualla puolustusaseman varustukset ovat jääneet omakotitalojen ja niiden pihamaiden alle. Maan alla on kuitenkin säilyneitä rakenteita.

Helsingin kaupunginmuseo teki maastotarkastuksen 12.7.2023 Lallinkuja 8a ja 8b kiinteistöillä. Maastokäynnistä laadittiin tarkastuskertomus

31.05.2024

Museonjohtaja

18.8.2023. Lallinkuja 8a tontin pohjoisrajan vieressä oli näkyvissä betonilla tuettua, kallioon louhittua taisteluhautaa noin 35 metrin matkalla. Taisteluhauta on varsinkin keskiosastaan kasvijätteiden täyttämä. Taisteluhaudan yhteydessä, sen pohjoisreunalla, naapurintontin puolella, on tunnistamattomia ja tutkimattomia rakenteita, jotka ovat mahdollisesti tähytysasema, konekiväärisasema sekä kaksi suojahuonetta. Viimeksi mainitut suojahuoneiksi tulkitut rakenteet sijaitsevat osittain Lallinkuja 8a tontilla. Tontin pohjoisosassa sijaitsevat linnoitteet ovat tyypillisiä pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan maarintaman varustuksia. Taisteluhaudan eteläpuolella on maan täyttämiä yhdyshautoja, joihin on tontin itäreunalla sijoitettu neljä kaivoa. Itäisen yhdyshaudan kohdalla sijaitsee osin myös vesijohto. Museoviraston koekaivausryhmä valvoi huhtikuussa 2024 Lallinkuja 8a:ssa sijainneen sauna- ja autotallirakennuksen purkamista. Rakennuksen alta ei löytynyt säilyneitä linnoiterakenteita.

Kiinteistössä Lallinkuja 8b sijaitsevan rakennuksen eteläpuolella tiedettiin arkistolähteiden perusteella kulkevan tontin poikki itä-länsisuuntainen, polveileva yhdys- tai taisteluhauta, joka oli jäänyt maan alle. Museoviraston koekaivausryhmä paikallisti huhtikuussa 2024 kahdella koeojalla pihamaan pinnan alle jääneen, kallioon louhitun ja osittain betonilla tuetun yhdys- tai taisteluhaudan tarkan sijainnin.

Kiinteistöjen rakennussuunnitelmat

Kiinteistölle Lallinkuja 8a on suunniteltu rakennettavaksi kahden perheen rakennus. Maanomistaja katsoo, että kiinteä muinaisjäännös estää ahtaalle tontille suunnitellun uudisrakentamisen, koska kellaritilojen järkevä toteuttaminen edellyttää kallion louhimista, jonka kohdalla sijaitsee linnoitteita. Lisäksi maanomistaja katsoo, että kiinteä muinaisjäännös rajoittaa merkittävästi tulevan piha-alueen käyttöä ja kiinteistön pohjoisosassa sijaitsevat linnoitteet vaikeuttavat tontin hulevesien hallintaa sekä estävät kiinteistön vesijohto- ja viemäriiliäntöjen toteutuksen. Tontin pohjoisosan linnoitteiden koettiin myös häiritsevän lähimaisemaa ja aiheuttavan esteettisesti negatiivisen vaikutuksen. Näiden syiden perusteella maanomistaja toivoo, että pohjoisosan näkyvissä olevat linnoitteet voitaisiin täyttää kivilouheella ja maa-aineksilla. Toisena vaihtoehtona maanomistaja katsoo, että taisteluhauta täytettäisiin tontin koillis- ja luoteisosista ja taisteluhaudan puoliväliin jätettäisiin alue, jonka päälle rakennettaisiin terassi, siten että noin 13 metrin osio taisteluhaudasta säilyisi terassin alla tuhoutumatta.

Kiinteistö Lallinkuja 8b on asemakaavassa asuinrakentamiseen tarkoitettu tontti, jolla sijaitsee 1956 valmistunut omakotitalo, joka on suunniteltu purkaa huonokuntoisena, ja paikalle on tarkoitus rakentaa yhden perheen talo tai paritalo. Kiinteistölle ei ole vielä varsinaista suunnitel-

31.05.2024

Museonjohtaja

maa asuinrakennukselle. Maanomistaja katsoo kuitenkin, että ahtaalle tontille ei voida toteuttaa uutta rakennusta, siten ettei maan alla sijaitsevan yhdys- tai taisteluhaudan säilyminen vaarannu kellaritilojen louhinnan yhteydessä tai ettei muinaisjäännös peity rakennusmassan alle.

Helsingin kaupunginmuseon kanta

Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että Lallinkuja 8a pohjoisosan nykyisin näkyvässä olevan taisteluhaudan täyttäminen on valitettavaa. Se on tyypillinen maarintaman varustus, joka on säilynyt kohtalaisessa kunnossa. Puolustusasema XI:I on kuitenkin suurimmaksi osaksi tuhoutunut, eikä tiiviisti rakennetulta omakotialueelta voi enää hahmottaa puolustusvarustuksen alkuperäistä kokonaisuutta. Helsingin kaupunginmuseo katsoo lausuntopyynnön asemapiirrosten perusteella, että vähäiseltä osin säilynyt kiinteä muinaisjäännös estää Lallinkuja 8a tontin paritalon kellaritilojen rakentamisen ja aiheuttaa lisäksi merkitykseensä nähden kohtuutonta haittaa hulevesien hallintaan, vesi- ja viemärijohtoratkaisujen toteuttamiselle sekä ahtaan tontin piha-alueiden riittävälle hyödyntämiselle. Suunnitelma, jossa taisteluhautaosiosta säästyisi 13 metrin matka sen päälle rakennettavan terassin alla samalla, kuin suurin osa taisteluhaudasta täytettäisiin muilta kohdilta, ei ole muinaisjäännöksen kokonaisuuden säilymisen kannalta käytännöllinen ratkaisu ja saattaa jopa aiheuttaa tulevaisuudessa lisää ongelmia hulevesien hallinnalle. Edellä mainittujen seikkojen perusteella Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että Lallinkuja 8a kiinteistöllä olevat linnoitteet tulisi kaivaa esiin täytetyiltä osiltaan, sekä tutkia ja dokumentoida kaikki tontin linnoitteet kokonaisuudessaan arkeologisin menetelmin, jonka jälkeen kiinteistön alueella sijaitseva kiinteä muinaisjäännös voitaisiin poistaa. Saman tutkimuksen yhteydessä olisi kartoitettava ja dokumentoitava myös tontin pohjoispuolella, naapurikiinteistön alueella sijaitsevat linnoitteet, jotka liittyvät täytettävään taisteluhautalinjaan.

Vaikka Lallinkuja 8b kiinteistölle rakentamista ei ole vielä yksityiskohdaisesti suunniteltu, ei tontille pystytä toteuttamaan uutta rakennusta ilman, että osa muinaisjäännöksestä tuhoutuu. Helsingin kaupunginmuseo ehdottaa, että tontilla sijaitseva taistelu- tai yhdyshauta olisi tutkittava ja dokumentoitava arkeologisin menetelmin kokonaisuudessaan, jonka jälkeen sen rauhoitus voitaisiin purkaa. Päätöksen muinaisjäännöksen poistamisesta tekee Museovirasto.

Lisätiedot

John Lagerstedt, tutkija, puhelin: 310 28328
john.lagerstedt(a)hel.fi

Museonjohtaja

Tiedoksi

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Puhelin
+358 9 310 1060

Y-tunnus
0201256-6

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo

Lausunto

4 (5)

31.05.2024

Museonjohtaja

Asunto-osakeyhtiö Helsingin Lallinkuja 8a
Marjo-Riitta Ekengren

Postiosoite

PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Puhelin

+358 9 310 1060

Y-tunnus

0201256-6

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo

Lausunto

5 (5)

31.05.2024

Museonjohtaja

Reetta Heiskanen
museonjohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Puhelin
+358 9 310 1060

Y-tunnus
0201256-6